

nastavak sa str. 3

savršeno opisati bit bilo kojega ljudskog bića i možda zbog toga nisam u tome uspio, ili je taj kritičar možda opterećen svojim vlastitim predrasudama o toj temi; ne bih mogao točno reći. Ono što mogu reći je to da mi je zaista puno ljudi reklo kako su dirnuti filmom, do suza. Jedan branitelj mi je prišao nakon subotnje projekcije na *Zagreb Doxu* i predao mi svoj orden iz Oluje, kao dar zahvalnosti za snimanje ovoga filma. Na svakom je pojedincu da donese vlastiti sud o filmu.

Držimo Vaš film prvorazrednim kulturnim događajem, snažnim umjetničkim djelom s kojim se treba upoznati i Hrvatska, i SAD i svijet. Kako, dakle, stvari stoje s distribucijom filma?

Upravo radimo na neovisnoj distribuciji filma po Sjevernoj Americi i Australiji, a nadamo se da ćemo pronaći i hrvatsko-njemačke poslovne partnere, kako bismo film mogli prikazati u velikim njemačkim gradovima u kojima žive brojne hrvatske zajednice. Što se Hrvatske tiče, nastojim pronaći način da svatko ima priliku vidjeti film.

Jedan od najznačajnijih hrvatskih filmskih redatelja Krsto Papić veoma je pohvalno govorio o Vašem filmu, ali je bio skeptičan u odnosu na Vaš optimističan pogled na poslijeratne hrvatsko-srpske odnose. Je li Vaš pogled na budućnost tih odnosa idealističan, odnosno, koliko je u pravu američki profesor i povjesničar Phillip J. Cohen, kada, u svojoj knjizi „Tajni rat Srbije”, tvrdi da se velikosrpski projekt nastavlja u smislu ostvarivanja njihova glavnoga, neostvarenoga, cilja: osvajanja bar južne, jadranske Hrvatske, tamo negdje do Karlobaga? Uostalom, i poznati „prijedlog” međunarodne zajednice, zloglasni Plan Z-4, iz prosinca 1994., išao je u prilog osvajačkom projektu S. Miloševića, ali je on nestao u Oluji, koja je spasila Bihać da ne doživi strašni genocid Srebrenice.

Vjerojatno me američka perspektiva čini optimističnim. Odrastao sam na ulici gdje su mi susjedi bili Židovi, Talijani, Grci, Nijemci, Meksikanci, Japanci i svi smo se savršeno slagali. Jedni smo drugima išli na zabave, vjenčanja i pograbe. Nema razloga zbog kojih Srbi ne bi mogli živjeti u miru u Republici Hrvatskoj, s istim pravima i odgovornošću pred zakonom. Nemam osjećaj da većina Hrvata misli drukčije, čak ni u slučaju da ekstremni srpski političari pokušavaju poslati drukčiju poruku; ne mislim da će obični Srbi iz naroda, koji su živjeli u miru posljednjih deset ili četrnaest godina, ponovno prihvatiti takve poruke, kao što su mnogi od njih učinili u ranim 1990.-tim.

Gledatelji Vašega filma ostali su pod snažnim dojmom Vaše istinoljubive porage za Olujom i od Vas očekuju nešto još više: igrani film o Gotovini i Oluji? Jesu li u pravu?

Sve se svodi na financiranje, s obzirom da je snimanje filma skupo. Gotovina ima izvrsnu priču, koju bi se moglo bolje prikazati u igranom filmu, negoli dokumentarnom. Pa ako se poklope financijski pokazatelji, apsolutno bi se isplatilo snimiti igrani film o Gotovini, ili barem nekoliko kratkih serija.

Mile PEŠORDA

REAGIRANJE NA PRIRUČNIK O FAŠIZMU

Britansko odlučivanje o sudbini Hrvata

Profesor Richard Bosworth uklapa se u kontinuitet britanske protuhrvatske politike

Ispod svakog dostojanstva je tvrdnja profesora s Oxforda, urednika Priručnika o fašizmu, Richarda Boswortha, koji, prema „Jutarnjem listu” od 23. ožujka 2009., u poglavlju „o Hrvatskoj i Srbiji”, govoreći o dr. Tuđmanu i Miloševiću, razrađuje „koji je više i jače fašistički nastupao devedesetih godina prošlog stoljeća”, ne spominjući uopće činjenicu srpsko-crnogorske agresije na Hrvatsku i nužnost nužne obrane hrvatskog naroda. Britanska politička mašinerija ne želi prihvatiti činjenicu povijesne borbe hrvatskog naroda za slobodu i samostalnost vlastite države. U *Priručniku o fašizmu* poistovjećuje se Tuđmanova borba za obranu samostalne Hrvatske i srpsko-crnogorska agresija na Hrvatsku predvođena Miloševićem. Bosworth je morao znati da je, i u takvim okolnostima, dr. Tuđman, na prvim slobodnim i demokratskim izborima na ovim prostorima od 1918. godine, svibnja mjeseca 1990., na najlegalniji način došao na vlast i obranio Hrvatsku. Kako se demokratski izabrana vlast može nazivati režimom u kojem su se „događale manifestacije fašizma, ali u znatno manjem opsegu nego u Srbiji”? Može li nam gospodin profesor reći koje su to pojave u Hrvatskoj s karakterom fašizma? Taj koji piše ovakve političke dezinformacije i vrijeđa hrvatsku povijesnu borbu za slobodu i samostalnost, očito pripada krugu onih engleskih snaga koje su, tijekom Prvog i Drugog svjetskog rata, trgovali s hrvatskim prostorima i političkim borbama hrvatskog naroda za samostalnu i suverenu hrvatsku državu.

Britanska uloga u oba svjetska rata

Češka povjesničarka Melada Paulova u djelu „Jugoslavenski odbor”, tiskanom u Zagrebu, 1925. godine, opisuje žalosnu scenu s teškim povijesnim posljedicama, između Frana Supila i predsjednika engleske Vlade, Asquitha u studenom 1914., u uredu predsjednika. Razgovarajući o „jugoslavenskom pitanju”, Supilo je uz pomoć zemljovida pokušao prikazati problem Hrvatske. Međutim, Asquith uzme Supilu olovku i na mapama povuče liniju i upita Supila: „da li bi bilo teško i bolno, ako bi Italija tražila od saveznika, te krajeve za uzvrat za pristup na strani Saveznika”? Paulova: „Te riječi značile su katastrofu”!

Ovaj nehumani, nepolitički, anticivilizacijski i antipovijesni čin „sile” predsjednika Asquitha, djelovao je kasnije Londonskim paktom tako da je Nikola Pašić-Baja, dopisniku talijanskog lista „Corriere della Sera”, u travnju 1916., između ostaloga izjavio: „U štampi se više puta nišaniilo na nekakve razmirice između Srbije i Italije. Ja imam mogućnost opovrgnuti ove glasine i kategorički izjaviti, da nema nikakva ozbiljna nesporazuma među Srbijom i Ita-

lijom, no ako i ima povoda, da se izmjene mnijenja među Srbijom i Italijom, ipak ovi nisu takve vrste da bi mogli, u koliko ih se tiče, pobuditi takvo uznemirenje. Mi Srbi ne možemo ne priznati neosporno pravo Italije na hegemoniju na obalama Jadrana. Mi također težimo k moru no nipošto ne tražimo ratnih luka s pravom da tamo zatvorimo flotu. Mi jedino nastojimo da dobijemo jedan ekonomski izlaz. Italija se ovome ne protivi, te ako se može govoriti o oprekama i raznim nazorima, to takvi postoje samo glede broja pristaništa potrebnih Italiji za obranu njene vojničke prevlasti na Jadranu...” (Josip Horvat: *Politička povijest Hrvatske*, str. 455).

Churchillova epizoda...

Rezultat stvarne engleske politike tijekom Prvog, na štetu hrvatskih nacionalnih interesa, nije se u sadržaju izmijenio ni na politiku koncem Drugog svjetskog rata. Pojavio se i tad Englez koji je odlučivao o sudbini Hrvata - Winston Churchill. U zborniku „Tajna prepiska Churchill-Staljin”, na 433. stranici, jasno stoji: „Sporazum koji je potpisan između Šubašića i Tita, prvi novembra 1944. predviđa formiranje namjesničkog vijeća u Jugoslaviji i obrazovanje jedinstvene jugoslavenske vlade od predstavnika Nacionalnog komiteta oslobođenja i kraljevske vlade. Churchill kaže da je on pregledao plan sporazuma između Tita i Šubašića i smatra da je taj sporazum može biti baza i uzajamno razumijevanje. Churchill je upoznao Tita s tim da će kopiju tog telegrama uputiti J. V. Staljinu”! Dok Churchill zauzima ovakva stajališta Hrvati su još uvijek imali svoju samostalnu državu - NDH. Čemu su služile one značajne riječi ATLAN-SKE POVELJE, donijete od Churchilla i Roosevelta, 14. kolovoza 1941. u kojoj se isticalo stajalište: „Svaka teritorijalna promjena mora biti u skladu sa slobodno izraženom voljom naroda; narodi imaju pravo izabrati oblik vladavine po svojoj volji; to pravo treba vratiti svima kojima je bilo silom oduzeto”!

Gdje spada zapovjedna odgovornost britanskih časnika?

Imajući u vidu prava iz Povelje, neshvatljivo je ponašanje engleske vojske nakon završetka Drugog svjetskog rata, u svibnju 1945. kod Bleiburga u Austriji. Ostaci hrvatske regularne vojske predali su se engleskoj vojsci s njima u dogovoru. Umjesto zaštite, suglasno Međunarodnom pravu, Zapovjedništvo engleskih snaga ih je jednostavno goloruke predalo komunističkim Titovim vojnim snagama, bez ikakva jamstva, ovi su ih na jezivi način poubijali odmah ili kasnije diljem Slovenije i Križnog puta, zajedno s civilima koji su bježali ispred partizanskih zločinaca. Gdje je tu odgovornost,

po međunarodnom pravu, engleskih zapovjednih snaga koje su izazvale ovakav zločin, jedinstven u svjetskim razmjerima?

Prema tome daleko bi bilo korisnije da Bosworth u *Priručniku o fašizmu* razradio ulogu engleske politike 1918., 1945., i 1990.-1996. ., u kontekstu hrvatske borbe za slobodu i samostalnost, negoli da predsjedniku demokratske Hrvatske pakira nepostojeći „fašizam”. Uz to, podsjećam profesora; Hrvati su imali svoje kraljevstvo još početkom 10. stoljeća! Bosworth zna da se Hrvatska nalazi na razmeđu svjetova, kultura, civilizacija i neprevladanih protuhrvatskih dogmi 19. i 20. stoljeća. One su proizvele diktatore: Hitlera, Mussolinija, Lenjina, Tita i Miloševića Hrvati su bili prisiljeni braniti se da bi se očuvali kao narod. Ta borba je dovela do međunarodnog priznanja Hrvatske i članstva u UN i VE. Hrvatska ne bi bila priznata i primljena, poštovani profesore, da je koketirala s fašizmom.

Lekcija koju profesor nije naučio

Neodgovorno je tvrditi da je Tuđman koristio povijest „ultranacionalizma, fašizma i desničarskih fenomena”, jer borba hrvatskog naroda za slobodu je povijesna stvarnost. U teškim trenucima 1990.-1996., dr. Tuđman je tražio ostvarenje hrvatske povijesne težnje i tradicije. Tuđman predstavlja Hrvatsku koja se željela osloboditi, daleko je od svake mržnje i nasilja. Ako je želio znati istinu o dr. Tuđmanu i njegovoj politici, profesor Bosworth trebao je pročitati govor dr. Tuđmana u UN, 22. svibnja 1992. godine., u kojem je kazao: „Članstvo u Ujedinjenim narodima kruna je međunarodna potvrda suverene državnosti Republike Hrvatske... Čast mi je s ovog mjesta svečano izjaviti da Republika Hrvatska u svemu prihvaća Povelju Ujedinjenih naroda, te da će biti privržena načelima te povelje i vladavine međunarodnog prava, na temelju kojih je Hrvatska izvojila svoje međunarodno priznanje... Republika Hrvatska prihvaća načelo po kojem međunarodna zajednica ima pravo posredovanja u slučajevima kršenja osnovnih ljudskih prava i etničkih prava, ugrožavanja mira, ili ekološke stabilnosti naše planete... Na kraju želio bih, gospodine predsjedniče, dame i gospodo, istaknuti našu čvrstu odlučnost da međunarodno priznanje Republike Hrvatske izgrađujemo na načelima otvorenog, demokratskoga i slobodnog društva... Hrvatska želi biti oslonac mira i stabilnosti međunarodnog poretka i dostojan član Ujedinjenih naroda”!

Sadržaj cjelokupnog političkog nastupa dr. Tuđmana, očito je, gospodine profesore Bosworth, nikako se ne može okarakterizirati „fašizmom”!

Milan VUKOVIĆ